

Aleksandar R. Miletić,
*Journey under Surveillance,
 The Overseas Emigration Policy of the
 Kingdom of Serbs,
 Croats and Slovenes 1918–1928,*
 INIS, Belgrade, 2008.

Монографија Александра Р. Милетића представља изузетно важну анализу емиграционе политике Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и знатно употпуњава постојећу (веома скромну) литературу о тој проблематици код нас. Структуром и тематским одређењем, она је истовремено и озбиљна студија историје југословенског друштва у првој деценији његовог конституисања.

Излажући закључке утемељене у богатом истраживачком раду, аутор је феномен емиграције са ових простора у периоду 1918–1928. године поставио у шире глобалне оквире и компаративном методом успео да издвоји општа места, али и специфичности везане искључиво за југословенско исељеништво. Луцидно упоређујући време пре почетка Првог светског рата са првим послератним годинама, аутор је успео да расветли суштину промена које је рат произвео на готово свим нивоима живота у читавом свету. Представљајући специфичности имиграционе политике Сједињених Америчких Држава и земаља британског Комонвелта, као и емиграционе праксе бројних европских земаља, књига Александра Р. Милетића је пружила важне информације о променама у међународној политици и економији разматраног периода.

Фокусирајући своје истраживање на Краљевину Срба, Хрвата и Словенаца, аутор је проблем сагледао кроз анализу економске подлоге и правне регулативе емиграционе политике, уочавајући при томе бројне друштвене проблеме који су обележили све време постојања југословенске државе. Сиромаштво, закаснела и непотпуна модернизација и индустријализација друштва, имобилност, корупција, само су нека од питања која су расветљена кроз анализу процеса исељавања у земље Северне и Јужне Америке и Аустралије. Уочавањем различитих стратегија које су примењиване на различите мањинске групе, дискретно је отворено и питање националне политике у југословенској краљевини.

Посебну вредност књиге представљају поглавља у којима је расветљен живот емиграната (од тренутка када решавају да напусте земљу рођења, преко организације путовања, до коначног доласка у „нови свет“ и начина њиховог уклапања, или останака на друштвеној маргини). У том смислу, изузетно студиозно приказан је статус и живот жена-емигранткиња. На тај начин, не само да је препозната деценијама невидљива социјална група већ је указано на њену суштинуску деградацију и правну дискриминацију у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца.

Писана на енглеском језику, ова монографија представља веома важну референцу за све истраживаче историје друштава западног Балкана. Утемељена у обимној литератури, књига Александра Милетића *Journey under Surveillance, The Overseas Emigration Policy of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes 1918–1928* ће допринети бољем упознавању наше научне и шире јавности са релевантним ана-

лизама насталим ван нашег говорног подручја, као што ће истовремено и остварења домаће историографије приближити читаоцима и читатељкама ван граница Србије.

Др Олга МАНОЈЛОВИЋ ПИНТАР

**Jovan Čavoški,
Jugoslavija i kinesko-indijski konflikt 1959–1962,
Beograd, 2009, 285 str.**

Азија је, у годинама хладног рата, била простор израженог глобалног сукоба. Иако просторно далека, Југославија је, са великим интересовањем, пратила дешавања на том континенту. Пажњи њених дипломата тако није промакао ни конфликт „два азијска цина“, Индије и Кине 1962. године. Сукоб је, у великој мери, дугорочно обликовао не само политику тих земаља већ и спољнополитичке ставове држава које су, попут Југославије, настојале да воде „светску политику“. Играјући улогу насразмерну сопственој економској снази, демографској моћи, општем политичком и војном потенцијалу, за Југославију су односи према Индији и Кини били два пола политике коју је водила у Азији. Суштински, југословенска спољна политика је била разапета између несврстаности и комунизма. Конфликт Кине и Индије био је онај тренутак у коме је Југославија била приморана да бира између Индије, земље са којом је делила заједничке спољнополитичке циљеве, и НР Кине, државе са којом је имала заједничку идеологију и циљеве унутар међународног радничког покрета. Истраживање колеге Чавошког, на конкретном примеру кинеско-индијског конфликта, показује генезу југословенске политике према земљама азијског простора и обликовање суштинских принципа политике неангажованости (несврстаности).

Своје анализе и закључке аутор је заснивао на богатој и по типу и по садржају разноврсној архивској грађи, похрањеној у Дипломатском архиву Министарства спољних послова Србије (Политичка архива и Строго поверљива архива), Музеју историје Југославије – Архиву Јосипа Броза Тита (Кабинет маршала Југославије и Кабинет председника данас су приључени Архиву Југославије), Архиву Југославије (Међународна комисија ЦК СКЈ и Савезно извршно веће). У питању су стенографске и службене белешке, документација о билатералној сарадњи, посетама, сусретима, преписци коју је Јосип Броз Тито свакодневно имао, анализе и елаборати, дипломатски извештаји, директиве, реакције, телеграми, поруке, документација о политичким и економским односима, партијски ставови и закључци о догађајима у свету и југословенској спољној политици. Хеуристичке празнине у архивској грађи југословенског порекла колега Чавошки је успешно премостио истраживањима обављеним у НР Кини и Индији. Посебно важном за разумевање теме каква је „Југославија и кинеско-индијски конфликт 1959–1962“ сматрамо изворну грађу дипломатске провинијенције до које је аутор дошао истраживањима у, до скоро, страним истраживачима недоступним архивским фондовима Архива Министарства иностраних послова НР Кине (архивска грађа за период 1949–1960. и земље – Југославија, Индија, СССР, Бурма, Индонезија, Камбоџа) и Националног архива Индије – Министарство спољних послова (архивска грађа за период 1954–1956. и